

ZÁSADY PRO KAŽDOU SITUACI

2

Ve všech situacích společenského styku se kromě zásad, které jsem popisovala v předchozím díle, neobejdeme bez čtyř důležitých zásad pro každý den. Abychom si navzájem nepřekáželi, nedopalovali se, „neházeli si klacky pod nohy“ a působili na své okolí přátelsky a příjemně, je třeba mít neustále na paměti čtyři pilíře společenských pravidel:

TAKT — OHLEDUPLNOST — ÚCTA K LIDEM — ESTETIČNOST

TAKT je důležitou a současně delikátní složkou společenského styku. Být taktní znamená umět se vžít do situace toho, s nímž jednáme, a JEDNAT S NÍM TAK, JAK BYCHOM SI MY SAMI PŘÁLI, ABY ZA STEJNÉ SITUACE BYLO JEDNÁNO S NÁMI. Taktní člověk nemyslí egocentricky jen sám na sebe, ale snaží se být citlivý a vnímavý ke snahám, tužbám a citům druhého člověka. Taktní člověk dovede upozornit druhého na závalu v oblečení i chování tak, aniž by se jej dotkl a upozorňoval ostatní. Projevem taktnosti je např. zásada kritiky: CHYBU VYTÝKÁME MEZI ČTYŘMA OČIMA, CHVÁLÍME VEŘEJNĚ! Zejména v rozhovoru se projev míra našeho taktu. Vědět, kdy a co říci, poznat, kdy mají chuť mluvit jiní, kdy si přejí, aby s nimi někdo mluvil, nebo je naopak nechal na pokoji, umět hovořit o věcech, které druhého zajímají, a umět se vyhnout věcem nepříjemným, to je především věc taktu. Nelze se mu mechanicky naučit — jak říká Vlado Burian v knize Dokonalý člověk: „Takt je rozum srdce.“ Probudí jej v sobě ten, kdo je ve styku s lidmi vnímavý, kdo se umí vcítit do druhého a kdo se snaží poučit a rozvíjet v sobě morální vlastnosti i společenskou obratnost.

OHLEDUPLNOST má být přirozenou vlastností kulturního člověka. Ohleduplný člověk je tolerantní, ale nikoliv bez zásad. Je kritičtější k sobě než k lidem okolo sebe. Nesnaží se prosadit a dosáhnout výhod na úkor jiných, ani jim být na obtíž. Ohleduplnost můžeme projevovali vždy a všude: doma, v zaměstnání, na ulici, v dopravních prostředcích, na místech zábavy a odpočinku... Důležitou složkou ohleduplnosti je snaha usnadňovat druhým život a nedotýkat se nepříjemně lidí okolo sebe. Ohleduplnost by měla ruku v ruce kráčet s UPŘÍMNOSTÍ, která by nám nedovolila vyhýbat se problémům tím, že nepoukážeme na jevy neshodující se s morálkou, pracovními povinnostmi a jinými platnými zásadami.

ÚCTA K LIDEM neznamená to, že se budeme chovat k lidem přehnaně uctivě a projevovat se poklonami, plýtvat výrazy jako „rukulbám“ a „uctivý služebník“. Je to projev naší lásky k lidem, doklad toho, že si vážíme jednotlivého člověka i všech lidí. V každém člověku najdeme

něco, pro co si ho můžeme vážit, v čem je lepší než my a co bychom se mohli od něj naučit. Samozřejmě znamená to i úctu k lidské práci a jejím výsledkům. Budeme proto bojovat proti vandalům, proti rušení klidu a pořádku, proti lidské lhostejnosti.

ESTETIČNOST hraje významnou úlohu při vytváření prvního dojmu o člověku a má vliv na celé jeho chování a projevy ve společnosti. Člověk se zanedbaným zevnějškem nebo nechutnými návyky může těžko očekávat, že bude kdekoliv vítaným společníkem. Z estetického cítění vyrůstá schopnost posuzovat věci z estetického hlediska — vkus. Je součástí smyslu pro krásno. Vkusné může být nejen bytové zařízení, ale i naše společenské vystupování. Estetický smysl pro krásu člověka neustále obohacuje: vytříbený vkus je obrazem osobnosti a přispívá k jejímu dalšímu rozvoji. Kromě těchto čtyř nejzákladnějších principů kladných mezi lidských vztahů existují další vlastnosti usnadňující jednání s lidmi:

ASERTIVITA — víme, co chceme a co nechceme, a umíme to jasně formulovat;

AUTENTIČNOST — jsme opravdoví ve svých vztazích k jiným lidem, neschováváme se pod maskou, nehrajeme si na něco jiného, dovedeme říci svůj pravý názor, vystoupit sami za sebe;

BEZPROSTŘEDNOST — jednáme s lidmi přímo, vyrovnaně a upřímně, bez zábran;

EMOTIVNOST — své city dokážeme dát najevo, prožít si je, ale na druhou stranu se nedáme ovládat jenom jimi a nevnučujeme je druhým lidem;

EMPATIE — umíme se vcítit do druhého, podívat se na věc jeho očima;

INICIATIVA — aktivně navazujeme kontakty s lidmi a nečekáme, až budeme vyzváni;

KONFRONTACE — umíme se postavit „tvář v tvář“ jiným lidem, angažovat se pro určitou myšlenku a prosazovat ji;

KONKRÉTNOST — při hovoru s druhými lidmi nepoužíváme neurčitých, mnohoznačných a abstraktních slov, mluvíme určitě a věcně, jasně vyjadřujeme svůj názor;

OTEVŘENOST — doplňuje naši autentičnost, umožňuje druhým lidem, aby nás mohli poznat, orientovali se v nás, rozeznali, co cítíme a co si myslíme; samotná inteligence, na niž je tak často kladen důraz, není pro prosazení se mezi lidmi — na sociálním poli — rozhodující;

POZITIVNOST — přistupujeme k druhým lidem vstřícným způsobem, díváme se kladně na situace, do nichž se dostáváme, a i na negativních stránkách dokážeme najít něco přínosného.

Na těchto základech budeme nyní stavět v dalších dílech tohoto seriálu.

Hana BACHRACHOVÁ

Kresby
Petr PAČES

TAKT - JEDNAT TAK, JAK CHCEME, ABY BYLO JEDNÁNO S NÁMI.

OHLEDUPLNOST-SNAHA USNADŇOVAT DRUHÝM ŽIVOT.

ÚCTA K LIDEM-ZNAMENÁÍ ÚCTU K LIDSKÉ PRÁCI A JEJÍM VÝSLEDKŮM.

ESTETIČNOST-VYTRŽIBENÝ VKUS JE OBRAZEM OSOBNOSTI.

